

VEKÂLETNÂMELERLE DEVREDİLEN ŞİİR MİRASI

Fazile EREN KAYA*

Öz: 18. yüzyıl, klasik Türk edebiyatında niceliğin artıp niteliğin azaldığı bir dönemdir. Şair sayısı artsa da şiir bayağulaşma tehlikesiyle karşı karşıya gelir. Böyle bir ortamda padişahın fermanıyla “Reis-i Şairân” ilan edilen Osmanzâde Tâib, bu unvana dayanarak bir dönem eleştirisi yapar. Ünlü kasidesinde şairle müteşâir arasındaki farkı ortaya koymaya çalışır. Ancak dostlarını kırmaktan korktuğu için ayrıntıya girmez ama dönem şairleri hakkında ayrıntılı değerlendirme yapması için Seyyid Vehbî’yi vekil tayin eder. Seyyid Vehbî 170 beyitlik kasidesinin yaklaşık 80 beytinde dönemin edebî durumunu ve çağdaşı şairleri değerlendirir.

Çalışmamızda bu iki kasidede şairlerin dönem eleştirisi yaparken ele aldıkları hususlar üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Divan edebiyatı, kaside, vekâletnâme, Osmanzâde Tâib, Seyyid Vehbî.

Poetry Legacy Transferred with Vekâletnâmes

Abstract: In the classical Turkish literature, the 18th century was the period when the quantity of the literary work increased whereas their quality decreased. Despite many poets, the art of poetry was thought to be exposed to a danger of banalization.. In this kind of environment, Osmanzâde Tâib who was appointed as “Reis-i Şairân” (Head of the Poets) with Sultan’s edict, started to write a criticism of the era. In his famous ode, he tries to show the difference between poet and the copier. He does not give any details about the identity of the poets because he does not want to hurt his friends’ feelings, but for a detailed evaluation, he assigns Seyyid Vehbî as his deputy. Seyyid Vehbî criticizes the poets of the era in the 80 couplets of his 170 verse. Our paper tackles with these two verses by considering the themes involved in their literary criticism of the era.

Keywords: Divan Literature, ode, vekâletnâme, Osmanzâde Tâib, Seyyid Vehbî.

Giriş

Lâle Devri ile görkemli bir şekilde başlayan 18. yüzyıl, edebiyat tarihi açısından oldukça zengin bir malzeme barındırır. 16 ve 17. yüzyıllardan taşınıp gelen edebî miras, Lâle Devri’ndeki şaşaa ve hemen ardından gelen çözülme sürecinin tanıklığıyla birlikte şairleri yeni arayışlara sürükler. Kimi klasik üsluba bağlı kalırken kimisi devletin içerisinde bulunduğu durumda kendilerine vazife düştüğünü görüp hikemî üslubu tercih eder. Bedii üslupla yazıp manayı ve sanat kaygısını ön plana alanların yanında külfetsiz mahallî üslubu benimseyen şairler de vardır. 18. yüzyıl kaynaklarda şiir ve şair asrı olarak kabul edilir. Şair kadrosu bakımından en zengin yüzyıldır. 168’inin devamı olmak üzere 1322 şairin yetiştiği bilinmektedir. Bu zenginliğe rağmen üstat seviyesinde yalnızca iki şair yetişmiştir: Asrın başında

* Dr., Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Ankara / TÜRKİYE. E-posta: efazile@hacettepe.edu.tr. ORCID ID: 0000-0001-5893-8155

Nedim ve sonunda Şeyh Galib. Bu asır şairlerinden Sabit, “her kaldırım taşının altından bir şair çıktığını” söyleyerek dönemini eleştirir¹.

Bu makale kapsamında incelemeye çalıştığımız Osmanzâde Tâib ve Seyyid Vehbî'nin kasideleri, içerisinde buldukları döneme yapılmış bir edebi tenkit özelliği taşımaktadır. 18. yüzyıla gelinceye kadar divan şairleri dönemlerinin edebiyatı hakkındaki düşüncelerine genellikle divanlar ya da mesneviler gibi müstakil eserlerinin dibâce (önsöz), sebab-i te'lif ya da hâtime gibi bölümlerinde değinirlerdi. Şairler bu bölümlerde eserlerini nasıl ve neden yazdığı, yazarken ne gibi zorluklarla karşılaştığı gibi bilgiler verir, bunları anlatırken de hem şairin hem de ortaya konulan eserin taşınması gereken vasıflardan bahseder. Söz gelimi şair mutlaka ilim, irfan sahibi olmalı ya da eser hikmetli, sanatlı ve daha önce söylenmemiş olmalıdır. Bu genel değerlendirmelerin yanında buldukları devirde ilme ve şiire rağbetin azalması, nitelikli şair yetişmemesi gibi dönem eleştirisine de rastlanır (Eren Kaya 2010: 116-119). İncelediğimiz kasidelerde ise bu genel değerlendirmelerden farklı olarak eleştiri okları belli bir hedefe yöneltilir. Şairler eleştirdikleri hususları tek tek belirtir, destekledikleri şairlerin de isimlerini verirler.

I.

İnceleyeceğimiz ilk kasidenin şairi Osmanzâde Tâib'dir. Şair hicivleri ve sivri dilliliğiyle tanınır. Bu yüzden pek çok kişiyle arası bozulur, kendisi de oldukça zarar görür. Bu yüzden Hamdî olan mahlasını değiştirerek “tövbe eden” anlamında Tâib mahlasını kullanmaya başlar. Fakat mahlas değişse de huy değişmez. Şair Mısır kadısı olduğu esnada Mısır valisinin Kayserili olduğunu öğrenip “Acaba emir midir, ermeni midir” şeklinde latife eder. Bu latife üzerine önce görevinden azledilir, ardından zehirletilerek öldürülür (Tuğluk 2013). Hem iyi bir şair hem de iyi bir nasir olan Osmanzâde Tâib, pek çok devlet büyüğüne kasideler sunar. Sultan III. Ahmed, oğlu İbrahim'in doğumuna düşürdüğü tarihi beğenir. “Makbulüm olmuştur. Asrın melikü's-şuarâsı olduğu vücut ile zahirdir” der (Yöntem 1928: 111). Şair, hatt-ı hümayûnla “melikü's-şuarâ” unvânını² alır.

Daha önceki yüzyıllarda da divan şairlerinin melikü's-şuarâ, sultânü's-şuarâ, reis-i şuarâ olarak anıldıkları görülür. Ancak bu sultan tarafından atanan bir görev değil, devrin önemli şairleri ve tezkirecileri tarafından biçilen bir payedir. Örneğin 15. yüzyıl şairlerinden Şeyhî'den “pîşterîn-i şuarâ-yı Rûm” olarak bahsedilir (İsen ve Kurnaz 1990: 17). Ahmed Paşa “sultanü's-şuarâ” (Açıkgöz 2001: 17), Necati “hüsrev-i Rum” (İsen 1998: 145) olarak anılır. Sultanü's-şuarâ denince akla gelen ilk isim şüphesiz 16. yüzyıl şairlerinden Bâkî'dir. Onun hakkında Kanûnî “Padişahlığının birkaç yerinden pek haz duymuşumdur. Bunlardan biri de Bâkî gibi tab'ı temiz bir insanı bulup, çıkarıp itibar eylediğimdir” der (Pala 2001: 13). Ancak

¹ Divan şiirinin 18. Yüzyıldaki genel görünümü için bakınız: Horata 2004: 443-552, Horata 2009, Öztekin 2006.

² Edebiyat tarihinde melikü's-şuarâ ya da sultanü's-şuarâ tabiri sıkça karşımıza çıkar. Selçuklularda şairler bu payeye ancak sultanın beratıyla atanabilirlerdi (Turan 1958: 57). Muhyiddin Ebu'l-Fezâil, Nizâmeddin Ahmed, Bahâeddin Kâni gibi şairlerin melikü's-şuarâlîğe atandıkları bilinmektedir. Ancak bu payeye atanan şairlerden, sultanın musahipliğini yapmak, sultanın etrafına toplanan âlimlerin ve şairlerin nezdinde itibar sahibi olmak, düğün, bayram gibi merasimlerde şiirler okumak ve sultana dua etmek gibi bazı görevler beklenir (İnalçık 2016: 71).

onun payesi de padişah tarafından verilmemiştir. Bu duruma sultan beratıyla melikü's-şuarâ seçilen Osmanzâde Tâib incelediğimiz kasidesinin³ ilk beyitlerinde değinir. Bâkî'nin sesi feleğin kulağını çınlatırken ve Sultan Süleyman'ı övgüleriyle göklere çıkarmışken, o, ne böyle bir hatt-ı hümâyûnla meşhur oldu ne de devletin gölgesinde böyle şöhret ve şan buldu:

Tanîn-endâz-ı gûş-ı çarh iken âvâze-i Bâkî
Çıkarmışken sipihre medhile Sultan Süleymânı
Ne oldı böyle bir hatt-ı hümâyûn ile nâm-âver
Ne buldı sâye-i devletde böyle şöhret ü şanı (4,5)

Kasidesinin ilk 25 beytinde sultan 3. Ahmed ve sadrazam Damat İbrahim Paşa'yı öven Tâib, yeteneğinin padişahın yazılı emriyle sabit olduğunu ve şairlik ülkesinin kendi onaylama eline teslim edildiğini söyleyerek döneminin şairlerini değerlendirmeye başlar:

Benim ehliyyetim hatt-ı hümâyûn ile sâbitdir
Müsellemdir yed-i te'yîdime mülk-i sühan-dânî (30)

Osmanzâde Tâib, öncelikle yaşı küçük, daha olgunlaşmamış şair adaylarının bir hocadan Gülistan dersi dahi okumadan şiir meydanının mertlerinin önüne geçmeye çalışmalarına tepki gösterir:

Belâ bunda bir az etfâl-i endek-sâl vardır kim
Dahı üstâddan görmüş degillerken Gülistânı
Önine geçmek için dâ'imâ merdân-ı meydânın
Kemâl-i şevk ile teşmîr iderler sâk u dâmânı (43,44)

Beğendiği şairlerin bizzat isimlerini verir. Mânâ ülkesinin padişahı olarak gördüğü şairlerden Râşid gözünün nuru, Vehbî canının canıdır:

Velîkin hüsrev-i mülk-i ma'ânî Râşid ü Vehbî
Birisi nûr-ı çeşmimdir birisi cânımın cânı (32)

Tâib, mevlevîleri şair güruhundan saymaz. Çünkü içlerinde şairden anlayanın az bulunduğunu söyler:

Mevâlî zümresin 'add eylemem şâ'ir gürûhundan
Ki nâdir bulunur nazm-âşinâ merd-i sühan-dânî (35)

Bu grubun içerisinde bazı yeni şairler çıktığını onların da kendilerini Germiyânî⁴ ya da Kirmânî⁵ zannettiklerini belirtir:

Belî birkaç yeni şâirleri şimdi zuhûr etdi
Ki zu'munca kimisi Germiyânî kimisi Kirmânî (36)

Şair, mevlevîlerden Neylî ve Kâmî'yi, müderrislerden Âsım'ı beğenir. Defterdar zümresinden İzzet Bey'in yeterince çalışırsa şairler zümresinin reisi olabileceğini söyler. Divan kâtipleri zümresinden de Reşid, Salim, Şehri, Lem'î ve Rahimi'nin adlarını anar:

Velî ben bildigim şâ'ir fakať Neylî vü Kâmîdir
Haťâdır ğayra itmem şâ'iriyet ile bühtânı

³ Çalışmamızda incelediğimiz kaside Oğraş 2001: 85-89'dan alınmıştır. Örnek olarak seçilen beyitlerin numaralandırılması bu esere göre yapılmıştır.

⁴ Şeyhî.

⁵ İran edebiyatı şairi Hâcû-yı Kirmânî.

Müderislerde ancak 'Âşım-ı hoş-gû müsellemdir
Ki nazm u nesr ü fazl u ma'rifette yokdur akrânı
Eger meşk itse mektûbî-i defterdâr 'İzzet Beg
İderlerdi re'îs-i zümre-i nazm-âverân anı
Reşîd ü Sâlim ü Şehrî vü Lem'î vü Rahîmîdir
Be-nâm-ı şâ'irân-ı zümre-i küttâb-ı divânî (37-40)

Tâib, her şahsın değerine göre takdir edilip ödüllendirilmesi gerektiğini söyler. Eger sözü değerlendirme terazisi çalışırsa herkesin kemâlâtı ve eksikliği bilinir, taklitçi ve taslakçılar aralarından ayrılıp (seyis gibi) oradan koşarak uzaklaşırlar:

Olur ise eger mîzân-ı temyîz-i sühan der-kâr
Bilinir herkesin ol dem kemâlâtıyla noksânı
Bu taklîd ile taslakçı mukallidler kırıp köstek
Misâl-i tavla-zâde kaldırırlar belki tâbânı (48,49)

Zümrelerin topluca değerlendirilemeyeceğini ve her fırkanın içerisinde beğenilecek şair çıkabileceğini söyleyen Tâib, her fırkanın tek tek ele alınması gerektiğini düşünür. Ancak dostlarını kırmaktan çekinir. Yeni sözler söyleyenlerle saçma sözler söyleyenleri birbirinden ayırması için Vehbî'yi vekil tayin eder:

İderdim Tâibâ her fırkanın erbâbını ta'rîf
Velî havfım budur şâyed ki dil-gîr ede yârânı
Vekîlimdir benim Vehbî-i mu'ciz-dem beyân itsün
Sunûf-ı tâze-gûyânı gürûh-ı yâve-destânı (50,51)

II.

Seyyid Vehbî, 18. yüzyılın şiir diline hâkim, kolay yazabilen, güçlü şairlerindedir. Hikemî üslup şiirlerinde daha baskındır. Gazelleri Nabî tarzı olsa da kasidelerinde Nef'î etkisi görülür. Divan şiirinin en çok kaside söyleyen şairlerinden biridir. Bu kasidelerini çoğu zaman devlet büyüklerine yaklaşmak ve yüksek makamlara getirilmek için bir araç olarak kullanır (Horata 2004: 487).

Osmanzâde Tâib'den vekâlet alan Seyyid Vehbî, 170 beyitlik uzun bir vekâletnâme kasidesi⁶ kaleme alır. Kasidenin ilk 80 beyti Sultan 3. Ahmed ve Sadrazam Damat İbrahim Paşa'ya medhiyedir. Medhiyeden sonra birkaç beyitle kendisini öven şair, sultanlara yaraşan çarşıda şiirlerini açık artırmaya çıkardığı sırada bir dellalın omzuna attığı türkü, varsağı, şarkı ve manileri satmaya çalıştığını söyleyerek asıl konuya giriş yapar:

Bu kerre ben de ol sevdâ ile cem' idüp eş'ârım
İderken 'arz-ı bey'-i men yezîd-i sûk-ı sulţânî
Ne gördüm bir uyuz dellâlin olmuş zîver-i dûsı
Biraz Türki biraz varsağı birkaç şarkî vü mânî (83,84)

Bu pazarda "çögür şairleri" diye bahsettiği halk şairlerinin nükte tartma makamını tuttuğunu, çalıntı mazmun satma pazarının kızıştığını anlatır:

Çalup almaca mazmûn şatmanın bâzârı germ olmuş
Çögür şâ'irleri tütmuş makâm-ı nükte-sencâmı (86)

⁶ Seyyid Vehbî'nin kasidesi Dikmen 1991: 31-44'ten alınmıştır. Örnek olarak seçilen beyitlerin numaralandırılması bu esere göre yapılmıştır.

Halk şairlerini ve onların şiirlerini beğenmeyen Vehbî, kendi şiirlerini açık arttırmaya çıkarılan değerli bir sanat eserine, halk şiirlerini ise hamalın omzunda satılan değersiz bir pazar malına benzetir. 18. yüzyılda heceyle şiir yazmanın yaygınlaştığı, Nedim ve Şeyh Galib gibi üstat şairlerin bile bu akıma kapılarak heceyle şiir yazdıkları bilinmektedir (Horata 2004: 467). Vehbî bu durumdan rahatsızlığını dile getirir. Eğer böyle devam eder ve değerli şiirler ayırt edilmezse yetenek limanının tüccarı iflas edecektir:

Eger temyîz olunmaz böyle kalursa metâ‘-ı nazm
Çeker tüccâr-ı bendergâh-ı isti‘dâd hüsrânı (88)

Mazmun ya da mânâ çalmanın daha önce de yapıldığını ancak bunu yapanların İm‘ânî, Âhî, Sadık gibi şairler tarafından cezalandırılıp bir daha şiir yazamaz hale getirildiğini, böylece ülkede şiir yazmanın bir nizama oturtulduğunu söyleyen Vehbî, durumun hiç bulunduğu gündeki kadar perişan olmadığını söyler:

Mukaddem gerçi düzdân-ı ma‘ânî var idi birkaç
Müfettiş olmuş idi anlara merhûm İm‘ânî
O da Âhî gibi keskin mübâşirle olup der-kâr
Sadık üstüne dikmişdi ‘aşâ-yı keyd ü bühtanı
Dilin kesmişdi da‘vâ-yı sühandan dest-i düzd-âsâ
Siyâset-hâne-i ma‘nâda teşhîr eylüyüp anı
Nizâmın bulmuş idi memleket gibi umûr-ı nazm
Velâkin şimdi geldi vech-i âharla perîşânî (89-92)

O da Tâib gibi hem yaşı küçük olup hem de eğitimlerini tamamlamamış olan şair adaylarının şiiri oyuncak etmelerini ve kendilerini büyük şairlerle bir tutmalarını eleştirir. Bazıları nazmı çocuk bahçesine çevirmiş, kalemi tahta at yapıp koşturmaktadırlar. Henüz hocanın önünde oturan bir talebeyken kendisini Tıflî’yle bir tutabilmektedir:

Biraz oğlan uşak bâzâr-ı tıflân eylemiş nazmı
İdüp çübîn semend-i hâme ile arz-ı cevlânî
Tutar Tıflîye râcih kendisin zu‘m ile olmuşken
Henüz üstâd önüne diz çöker bir mekteb oğlanı (93-94)

Kendilerini Firdevsî-i Tûsî’yle kıyaslayıp, haltıyyatlarına (münasebetsiz sözlerine) *Şehnâme* başlığını koyduklarını söyler:

Kimisi kendisin Firdevsî-i Tûsî kıyâs eyler
Virir zu‘m ile haltıyyâtına Şeh-nâme unvânı (99)

Bu genel değerlendirmelerden sonra Tâib’in reis-i şairânlığını kutlar. Onun da kendisini vekil tayin ettiğini hatta vezir-i azamın da bu kasideyi yazmasını emrettiğini söyler. Kendisi de Nedim’i vekil tayin eder. Onun yetenekli şairleri kaydedip, defterini Selim Efendi’ye vermesini söyler. Selim’in şair ile müteşâiri birbirinden ayıracak ferâsette olduğunu ifade eder:

Güzel itdin efendim eyledin haţt-ı şerîfinle
Re‘îs-i şâ‘irân Tâ‘ib kulun gibi sühân-dânı
Vekîl itdi o da bu bendeni öz ihtiyârıyla
Vezîr-i a‘zamın da şâdir oldı emr ü fermânı
Müvellâ eyledim ben de Nedîm-i nükte-perdâzı
Eger boğmazsa mevc-i istilâha sakk-i ‘irfânı
O da defter idüp erbâb-ı isti‘dâdı bi‘l-cümle

Bakup âsârına bilsün ‘ayâr-ı şî‘r-gûyânı
Selîm-i fâzîl ol ‘allâme-i her fenne ‘arz itsün
Ana vâbeste olsun herkesin âharla rûchânı
Dü-keffe ‘adl mîzânıdır anın çeşm-i insâfı
O mi‘yâr olsun idrâke ‘ayâr-ı nûkte-sencânı (106-111)

Eğer yine de haddini bilmeyip saçma sözler söylemeye kalkışan olursa ona kalem asâsıyla haddini bildirsin:

Eger var ise haddin bilmeyüp halt-ı kelâm eyler
Asâ-yı hâme ile ana ursun hadd-i mestâmı (112)

Kimisi sözü işkembesinden söyler, ciğerinden naleler eder. Elindeki kalemi kebab şişi gibi çevirir. Söylediği sözü de öyle akıcı vasf eder ki onu dinleyenler tatlı suyu da âb-ı hayatı da ağızlarına almak istemezler. Kimi de kalem unvanı alıp külfetli şiirler yazar ancak güzellik tabiatının yerine çürüme çizgisi çeker:

Kimi işkembeden söyler ciğerden nâleler eyler
Döner fîrfîr elinde hâmesi çün sîh-i biryânî
Selâsetle sözin vasf eyledikce halk ider ikrâh
Dehâna almağa mâ-i zülâli âb-ı hayvânı
Kimi elkâb-ı kîlk eyler tekellüfle yazar eş’âr
Be-cây-ı hilkat-i tahsîn çekerler hatt-ı butlânı (114-116)

Vehbî, haddini bilmeyen şairleri bu şekilde tarif ettikten sonra şairleri isim isim değerlendirmeye başlar. İlk olarak Senâyî’nin adını verir. Onun övülmek istediğini ancak kimsenin kendisini övmediğini söyler. Senâyî’nin durumunu Çin porseleninin değerine ulaşamayacak olan Kütahya fincanına benzetir:

Senâ ister Senâyî kimse şânına revâ görmez
Nice fağfûr kadrin bula Kütahiyye fîncânı (117)

Yine dönem şairlerinden Sa’dî’nin Köroğlu türküsüyle Gülistan’ı birbirinden ayırt edemediği halde kendisini Örfî’yle bir tuttuğunu söyler:

Kimi hem-çeşm-i Urfî add ider kendin velî bilmez
Köroğlu türküsüyle neydiğin Sa’dî Gülistânı (137)

Vehbî’nin sanatını beğendiği şairler ise şunlardır: Sâlim, Pîrizâde, Kâmî, Neylî, İshak Efendi, Râşid, İzzet Bey, Âtîf, Nahîfî, Kâşif, Fâiz, Sâlim, Lem’î, Kelîm, İffetî, Yümnî, Âsım, Seyyid, Câzîm, Molla Necîbâ, Nazîm, Sâmâ, Şehrî, Edîb, Feyzî, Fevzî, Vâsîf, Mâcid, Tırsî, Şânî.

Vehbî bu kişileri, sözün değerini bilen, şairle müteşâiri ayırabilen, tatlı ve yeni söz söyleyen, şiirde olduğu kadar inşada da başarılı kimseler olarak değerlendirir.

Şair adaylarının devamlı şiir çalışmaları gerektiğini, ancak böyle yazdıklarının övülmeyi hak edeceğini söyler:

Nihânîce dahî olmak gerek meşk-i sühan eyler
Metâ’m gelsün arz itsün olur tahsîne erzânî (142)

Ardından yeni şairlerin özensiz mahlaslar kullanmalarını eleştirir. Ne lâlenin adı kaldı ne mektubun hitabı, okul talebeleri onları alıp kendilerine mahlas edindi:

Ne kaldı lâlenin esmâsı ne mektubun elkâbı
Alup mahlas idindi bir nice tıfl-ı debistânî (145)

Vehbî yaptığı bu değerlendirmelerden sonra şair, şiire başladığı zaman altın sandığı gibi kalemligi mücevher dolan kişidir, diyerek olması gerekeni tarif eder:

Sühanver ana dirler kim kaçan âğâz-ı nazm itse
Ola sandûka-i zer gibi pür-gevher kalem-dânı (146)

Sonuç

Osmanzâde Tâib ve Seyyid Vehbî yaptıkları değerlendirmelerle 16. yüzyılda zirveye çıkıp, 17. yüzyılda bu ivmeyi korumuş ancak 18. yüzyılda bozulmaya yüz tutmuş şiir geleneğini yeniden canlandırmaya, kuru, hastalıklı yapraklarla sarılmış bu çiçeği temizleyip ona eski görkemini kazandırmaya çalışırlar.⁷

Her iki şairin de üzerinde ilk durdukları konu, halk şiirinin gördüğü rağbetten duydukları rahatsızlıktır. Şairler halk şairini sanatçı, halk şiirini de sanat eseri olarak görmezler.

Hem Tâib hem de Vehbî tatlı ve yeni söz söyleyen, ilim sahibi şairleri beğenirler. Bunun yanı sıra şairlerin dönemlerinin şiirine yönelik yaptıkları olumsuz eleştiriler ise şöyle özetlenebilir:

- Şair olmak isteyenler daha eğitimlerini tamamlamadan olgunluğa eriştiklerini düşünmektedirler.
- Yeni şiir yazmaya başlayanlar en iyisini yazmak için çabalamak yerine hadlerini aşıp kendilerini büyük şairlerle bir tutmaktadırlar.
- Şiir yazarken orijinal fikirler aramadan, başka şairlerin mazmunlarını kullanmaktadırlar.

Vehbî, bu eksikliklerin çalışılarak telafi edilebileceğini, şair olmak isteyenlerin çokça alıştırma yaparak en iyiye ulaşmayı amaçlamalarını tavsiye eder. Onun vekalet verdiği Nedim'in bir dönem değerlendirmesi yapmaya ömrü vefâ etmez. Salim Efendi ise 18. yüzyılda adını pek de duyuramadan silinir gider. Döneminde oldukça yankı bulan bu kasideler şairlerinin amacını gerçekleştiremeyen ancak edebiyat tarihi açısından zengin bilgiler taşıyan tarihi metinler olarak günümüze ulaşır.

⁷ Şairlerin bu çabasının örnekleri günümüzde de yaşanmaktadır. Çok değil bundan 20 yıl önce 90'lı yıllarda pop müzik alanında şarkıcı patlaması yaşanır. İnsanların bir gecede ünlü, bir şarkıyla sanatçı olduğu ilginç bir dönemdir. Bu dönemi Haluk Bilginer "Erken kalkan sanatçı oluyor" şeklinde eleştirir (Uz 1997: 36). Tıpkı 18. Yüzyıldaki gibi "her taşın altından" bir sanatçının çıktığı bu dönemde herkes tarafından takdir edilen, pek çok ödülleri alan Barış Manço "Müsaadenizle Çocuklar" isimli bir albüm yapar. Albümle aynı adı taşıyan şarkısının klibinde o dönemin ünlü şarkıcılarına da yer verir. Hatta desteklediği şarkıcıların bilinen şarkılarından bazı sözleri kendi şarkısının içerisine yerleştirir. Böylece hem yaptığı albümle bir müzik albümünün nasıl olması gerektiğini gösterir hem de yeni nesil başarılı sanatçıları destekler.

Kaynakça

- AÇIKGÖZ, Namık, (2001), *Ahmet Paşa*, İstanbul: Timaş Yay.
- DİKMEN, Hamit, (1991), *Seyyid Vehbî ve Divanının Karşılaştırmalı Metni*, Ankara: Ankara Üniversitesi (Yayınlanmamış Doktora Tezi)
- EREN KAYA, Fazile, (2010), *Mesnevilerin Dîbâce, Sebeb-i Telif ve Hâtîme Bölümlerindeki Edebiyat Eleştirisi*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- HORATA, Osman, (2004), “Son Klasik Dönem: Nazım”, *Türk Dünyası Edebiyat Tarihi*, V, Ankara: AKM Yay., 443-551.
- HORATA, Osman, (2009), *Has Bahçede Hazan Vakti XVIII. Yüzyıl: Son Klasik Dönem Türk Edebiyatı*, Ankara: Akçağ Yay.
- İNALCIK, Halil, (2016), *Has-Bağçede Aş u Tarab, Nedimler Şâirler Mutrîbler*, İstanbul: İş Bankası Kültür Yay.
- İSEN, Mustafa, (1998), *Sehî Bey Tezkiresi Heşt-Behîşt*, Ankara: Akçağ Yay.
- İSEN, Mustafa ve C. KURNAZ, (1990), *Şeyhî Divanı*, Ankara: Akçağ Yay.
- OĞRAŞ, Rıza, (2001), *Es'ad Mehmed Efendi ve Bağçe-i Safâ-Endûz'u (İnceleme-Metin)*. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10734.bahcepdf.pdf?0>. (Son erişim tarihi 24.10.2017)
- ÖZTEKİN, Özge, (2006), *XVIII. Yüzyıl Divan Şiirinde Toplumsal Hayatın İzleri, Divanlardan Yansıyan Görüntüler*, Ankara: Ürün Yay.
- PALA, İskender, (2001), *Bâkî*, İstanbul: Timaş Yay.
- SEVGİ, Ahmet, (2014), “Klasik Türk Şiirinde Reîs-i Şâirânlık ve Vekâletnâmeler”, *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 32: 1-28.
- TUĞLUK, İbrahim Halil, (2013), “Tâib, Osman-zâde Ahmed”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü* <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1005>. (Son erişim tarihi 25.10.2017)
- TURAN, Osman, (1958), *Türkiye Selçukluları Hakkında Resmî Vesikalar*, Ankara: TTK Yay.
- UZ, Rengin, (1997), “Çöldeki Güzel Çiçeklerden Biri”, *Tiyatro Dergisi*, 76: 34-36.
- YÖNTEM, Ali Canip, (1928), “Reis-i Şâirân Osmanzâde Tâib Efendi”, *Türkiyat Mecmuası*, II, 103-129.